

Populismi ja puoluejärjestelmä

Heikki Paloheimo

Muutosvaalit 2011 –kirjan julkistamisseminaari 29.3.2012

heikki.paloheimo@uta.fi

Populististen puolueiden yhteiset piirteet

1. Ne sitoutuvat määrätyllä alueella asuvaan kansaan
2. Niillä on idealisoitu, harmoninen ja positiivinen kuva menneisyydestä
3. Niillä on kaksijakoinen maailmankuva
 - Me ja muut, hyvät ja pahat, meidät kansa ja muut, yhteinen kansa ja herrat
4. Niillä on ambivalentti suhtautuminen demokratiaan
 - Ne sitoutuvat demokratiaan, mutta
 - Vetävät puoleensa myös kansalaisia, jotka ihannoivat itsevaltaista hallitsemista

Miksi populististen puolueiden kannatus kasvaa?

1. Vastareaktio talouden kansainvälistymisen epämiellyttäville vaikutuksille
2. Vastareaktio monikulttuurisuudelle
3. Vastareaktio perinnäisten arvojen ja yhteisöjen rapautumiselle
4. Seuraus hallitsemislaitoksiin kohdistuvasta epäluottamuksesta
5. Tyytymättömyyden osoitus politiikan liiallisesta monimutkaisuudesta

Populististen puolueiden kannatus Länsi-Euroopan maissa

Maa	Puolue	1980– 89	2000– 11	Muutos	Osuus parlamentti- paikoista 2012
Sveitsi	SVP, APS/FPS, LdT ja MCG	12,4	28,2	15,8	28,5
Norja	FRP	7,1	19,9	12,8	24,3
Alankomaat	LN, LPF ja PVV	0,0	11,5	11,5	16,0
Belgia	FN ja VB	1,5	11,9	10,4	8,0
Itävalta	FPÖ ja BZÖ	7,4	17,8	10,4	30,1
Tanska	FRP ja DF	6,6	13,0	6,4	12,3
Italia	LN	0,0	5,6	5,6	9,5
Ruotsi	NyD ja SD	0,0	3,3	3,3	5,7
Iso Britannia	UKIP ja BNP	0,0	3,2	3,2	0,0
Kreikka	LAOS	0,0	2,9	2,9	5,0
Ranska	FN ja MPF	6,6	8,8	2,2	0,0
Suomi	SMP ja PS	6,6	7,8	1,2	19,5
Saksa	REP	0,0	0,5	0,5	0,0
Keskiarvo		3,7	10,3	6,6	

Demokratialla voi olla ongelmansa, mutta se on parempi kuin muut hallitusmuodot

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin tai täysin eri mieltä	Yhteensä %	(n)
Suomi (2011)					
Perussuomalaiset	57	35	9	100	(148)
Muu puolue	70	25	4	100	(811)
Ei mikään puolue	56	35	9	100	(299)
Norja (2001)					
Edistyspuolue	54	42	4	100	(211)
Muu puolue	71	26	3	100	(1372)
Ei mikään puolue	57	36	8	100	(421)
Tanska (2001)					
Kansanpuolue	66	32	2	100	(134)
Muu puolue	78	20	2	100	(1436)
Ei mikään puolue	63	32	5	100	(402)
Ruotsi (2002)					
Kaikki vastaajat	57	41	3	100	(1002)

Kuinka tyytyväinen kaiken kaikkiaan olette tämän hetkiseen taloudelliseen tilanteeseen [maassa]
Keskiarvo asteikolla 0–10

	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska
Populistipuolue	5,51	4,30	6,95	5,16
Muu puolue	6,22 ***	6,62 ***	7,69 ***	5,41
Ei mikään puolue	5,97 *	6,33 ***	7,40 *	5,45

Aineisto: European Social Survey 2010

Asteikko 0–10

0 = äärimmäisen tyytymätön

10 = äärimmäisen tyytyväinen

Onko mielestänne eduksi vai haitaksi maamme taloudelle, että muista maista muuttaa ihmisiä maahan? Keskiarvo asteikolla 0 – 10

	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska
Populistipuolue	4,11	2,81	4,37	3,48
Muu puolue	5,63 ***	6,17 ***	6,04 ***	5,56 ***
Ei mikään puolue	5,01 ***	5,64 ***	5,45 ***	5,02 ***

Aineisto: European Social Survey 2010

Asteikko 0–10

0 = muuttuu huonommaksi paikaksi asua

10 = muuttuu paremmaksi paikaksi asua

Kuinka paljon maamme tulisi sallia sellaisten ihmisten muuttaa maahan asumaan, jotka edustavat eri rotua tai etnistä alkuperää kuin useimmat kansalaisemme
Keskiarvo asteikolla 1–4

	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska
Populisti- puolue	2,06	2,26	2,31	2,04
Muu puolue	2,46 ***	3,29 ***	2,88 ***	2,82 ***
Ei mikään puolue	2,28 ***	3,16 ***	2,75 ***	2,68 ***

Aineisto: European Social Survey 2010

Asteikko: 4 pitäisi sallia paljon, 3 pitäisi sallia melko paljon, 2 pitäisi sallia melko vähän, 1 ei pitäisi sallia lainkaan

Arvoliberalismi vs. arvokonservatismi

	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska
<i>Homoilla ja lesboilla pitäisi olla vapaus elää elämänsä haluamallaan tavalla</i> (täysin samaa mieltä tai samaa mieltä olevien %-osuus)				
Populistipuolue	66	93	82	90
Muu puolue	75	90	85 *	92 ***
Ei mikään puolue	76 *	91	81	88
<i>Rikollisille pitäisi antaa paljon nykyistä kovempia rangaistuksia</i> (täysin samaa mieltä tai samaa mieltä olevien %-osuus)				
Populistipuolue	93	81	73	66
Muu puolue	72 ***	51 ***	52 ***	39 ***
Ei mikään puolue	75 ***	54 **	58 ***	46 ***

Aineisto: European Social Survey 2010

Kuinka tyytyväinen olette siihen, kuinka demokratia toimii [maassa]

	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska
Populistipuolue	5,39	4,07	5,89	6,79
Muu puolue	6,67 ***	6,94 ***	7,28 ***	7,04
Ei mikään puolue	6,03 **	6,48 ***	6,70 ***	6,81

Aineisto: European Social Survey
2010

Asteikko 0–10

0 = äärimmäisen tyytymätön

10 = äärimmäisen tyytyväinen

Asiat maassamme muuttuisivat paremmiksi suhteellisen nopeastikin, mikäli vain oikeat puolueet ja poliitikot pääsisivät valtaan ja päättämään asioista; väitteestä täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien prosenttiosuudet

	2002	2006	2011
Perussuomalaiset	38	26	50
Jokin muu puolue	23	24	27
Ei mikään puolue	22	17	22
Yhteensä	23	22	31

Aineisto: EVAn kansalliset asennetutkimukset 2002, 2006 ja 2011

Vastausvaihtoehdot olivat: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, vaikea sanoa, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä

Joskus politiikka vaikuttaa niin monimutkaiselta, että en oikein ymmärrä mistä on kysymys; niiden %-osuus jotka vastasivat näin olevan usein tai toisinaan

	Suomi	Norja	Tanska
Populistipuolue	47	29	31
Muu puolue	37	15 ***	16 **
Ei mikään puolue	52	31	32

Aineisto: European Social Survey 2008

Vastausvaihtoehdot olivat

1 ei koskaan, 2 harvoin, 3 joskus, 4 toisinaan ja 5 usein

Sosiaalidemokraattisten puolueiden kannatus Länsi-Euroopan maissa

	1970–79	1980–89	2000–2011	Muutos
	A	B	C	C – A
Itävalta	49,8	45,4	33,7	-16,1
Saksa	44,2	39,4	31,9	-12,3
Ruotsi	43,7	44,5	35,2	-8,5
Norja	38,8	37,4	30,8	-8,0
Alankomaat	28,6	31,0	20,8	-7,8
Tanska	33,6	30,9	26,3	-7,3
Luxembourg	26,8	30,4	22,5	-4,3
Iso Britannia	39,1	29,2	35,0	-4,1
Sveitsi	24,0	20,6	20,5	-3,5
Suomi	24,5	25,4	21,7	-2,8
Belgia	26,6	28,0	24,0	-2,6
Irlanti	12,7	8,9	13,4	0,7
Ranska	21,7	35,2	24,4	2,7
Portugali	33,4	26,7	36,9	3,5
Espanja	29,9	43,9	37,4	7,5
Italia	13,8	16,4	28,5	14,7
Kreikka	19,5	43,4	41,6	22,1
Keskiarvo	30,0	31,6	28,5	-1,5

Vihreiden ja ekologisten puolueiden kannatus Länsi-Euroopan maissa

	1970–79	1980–89	1990–99	2000–11	Muutos	Osuus parlamentti- paikoista 2012
	A	B	C	D	D – A	
Luxembourg	–	7,1	10,0	11,7	11,7	11,7
Itävalta	–	3,4	6,1	10,3	10,3	10,9
Saksa	–	5,1	6,3	9,1	9,1	10,9
Sveitsi	0,4	3,4	5,4	8,5	8,1	7,5
Belgia	–	5,9	10,9	7,9	7,9	8,7
Suomi	–	2,7	6,9	7,9	7,9	5,0
Ruotsi	–	2,9	4,3	5,7	5,7	7,2
Alankomaat	–	4,1	5,4	5,4	5,4	6,6
Irlanti	–	1	2,1	3,4	3,4	–
Tanska	6,0	12,6	7,7	8,7	2,7	8,9
Italia	–	2,5	2,7	2,2	2,2	–
Kreikka	–	–	–	1,8	1,8	–
Ranska	2,1	0,9	7,2	3,9	1,8	0,7
Iso Britannia	0,1	0,3	0,4	0,8	0,7	0,2
Norja	–	0,4	0,2	0,2	0,2	–
Yhteensä		3,7	5,4	5,8	5,3	

Puoluejärjestelmän vedenjakajat ja uusjako

